

POSUDOK HABILITAČNEJ PRÁCE

Téma: *Reflexia vybraných aspektov a trendov v digitálnej mediálnej kultúre
/So zameraním na platformy sociálnych médií/*

Autor: Mgr. Erika Moravčíková, PhD.

Oponent: doc. Mgr. Miroslav Ballay, PhD.

Náročnosť spracovania riešenej problematiky práce

Predkladaná habilitačná práca je cenným zbilancovaním permanentného, cieľavedomého a systematického pedagogicko-vedného úsilia habilitantky. Je vyústením jej doterajšieho komplexného výskumu aktuálnych trendov mediálnej (digitálnej) kultúry v interdisciplinárnom priemete.

Posúdenie úrovne spracovania práce

Autorka v celej práci konštantne zaujala jednotiaci teoreticko-kritický prístup so zrejým akademickým odstupom, rezervovanosťou a objektívnou precíznosťou. Vďaka tomu si mohla dovoliť nezaujato pristupovať k rozsiahlej variete aspektov i trendov najaktuálnejšieho stavu hypertrofujúceho digitálneho sveta. Jej prístup predznamenal najmä vycizelovanú metodologickú úroveň, ktorá je nevyhnutná pre celkové komplexné uchopenie mediálnej proveniencie.

Prínos a úroveň výsledkov práce

Mgr. Erika Moravčíková, PhD. v predkladanej habilitačnej práci skúmala najmä relevantné fenomény v digitálnej sfére súčasnej masmediálnej kultúry. Vo svojom kulturologicky stanovenom výskume sprístupnila nesmierne náročnú i rozsiahlu tematiku. Podrobne odhalila všemožné nástrahy, riziká, úskalía, ale aj nesporné výhody i benefity celého mediálneho (digitálneho) spektra tejto rozširujúcej komunikácie, bez ktorej si už ani nedokážeme predstaviť optimálne fungovanie v súčasnej kultúre. Dalo by sa povedať, že takýmto spôsobom predstavila inštrumentálny mechanizmus „onlife“ prítomnosti recipienta v kontakte s digitálnym prostredím. Predovšetkým sústredila pozornosť na konkrétne vybrané trendy internetového sveta, ktoré starostlivo reflektovala v hlbších súvislostiach. Zastávala pritom výlučne kriticko-triezvy pohľad na samotné rozoberané fenomény. Náročnosť tejto témy spočívala v jej celej interdisciplinárnej šírke, čo autorka patrične zohľadnila. Okrem kulturologického diskurzu sa do jej sondáže dostávali poväčšine

psychologicko-vedné aspekty problematiky. Doménou Moravčíkovej sa predovšetkým stali jednotlivé psychologické entity: psychické procesy, ale najmä psychické stavy, zasahujúce používateľa v kontakte s digitálnymi médiami. V neposlednom rade s tým súviseli aj novodobé psychické poruchy v podobe tzv. nelátkových závislostí, rôznych obsedantných neuróz či depresí, ktoré sa tiež dostali do zreteľného poľa záujmu autorky. Špeciálne sa zamerala na mechanizmy správania recipienta, obklopeného v záplave rôznych digitálnych formátov i produktov. V nemalej miere sa tiež zaujímala jednotlivými generačnými skupinami konzumentov digitálnej kultúry (najmä tými najmladšími z tzv. generácie „Z“ a i) . Moravčíkovej interdisciplinárny prístup teda zahŕňal psychológiu médií v jej rozsiahlych prejavoch komunikačnej interaktívnosti, permanentnosti a kontinuálnosti. Zapájala v ňom hlavne recepciu digitálneho obsahu – t. j. rovinu pozornosti, selekcie, obrazného (vizuálneho) vnímania ako aj dekodovania informácie adresátom v rozmanitých významových, príp. výrazových odtieňoch. Tieto komunikačno-recepčné vzťahy tvorili velementnú súčasť Moravčíkovej výskumných prístupov v celej škále rozsiahlosti i náročnosti. Autorka sa ďalej sústreďovala aj na perspektívnu oblasť kontinuálnej mediálnej výchovy v jej oveľa väčšej sústavnosti i koncepcnosti. Gros celej predkladanej habilitačnej práce predstavoval práve rozvinutý model takejto kompetencie. Stál za tým jej systematický záujem v sústavnom pedagogicko-vednom špecializovaní sa na jednotlivé fenomény súčasnej digitálnej sféry mediálnej kultúry, ktoré v predloženej habilitačnej práci zintenzívnene poňala cez konštantnú, jednotiacu zábavnosť. Dalo by sa konštatovať, že všetky vybrané a reflektované trendy digitálnej mediálnej kultúry ústili z nej, resp. do nej. Autorka prostredníctvom tohto leitmotívu tiež tvorivo uchopila vytipované aspekty súčasných médií. Vytvorila východiskový, teoreticko-koncepčný materiál v kontexte samostatne vyprofilovaného mediálneho vzdelávania na vysokoškolskom stupni pre zdravé využívanie nových technologických vymožeností ako určitej prevencie proti ich toxickej účinnosti. Po úvodnom teoretickom vstupe do problematiky (kapitola č. 1 *Digitálna mediálna kultúra: východiská – definície – okruhy tém*) zmonitorovala najvýstižnejšie i najdominantnejšie aspekty digitálnej kultúry, ktoré striehnu na používateľa *de facto* zo všetkých rozšírených druhov interaktívnych médií. Celostne podnikla rozsiahly exkurz napríklad do aktuálnej youtuberskej kultúry (kapitola č. 2 *Youtuberská kultúra*). Táto jej sondáž sa stala lakmusovým papierikom, v rámci ktorého odkryla celú plejádu markantných trendov, súvisiacich s ňou:

zozábavňovanie, hyperkonzum, narcizmus, edutainment, nekrotainment, coolhunterstvo, influencerstvo atď. V kapitole č. 3 *Platformy sociálnych médií – sociokultúrne a žurnalistické aspekty* si napríklad dôsledne všímala koncept degradácie človeka, dehumanizáciu, alebo rozličné mechanizmy manipulácií v súčasnej postfaktuálnej ére atď.

Oceniť treba autorkin zrelý teoreticko-kritický pohľad na širokospektrálnu pluralitu dnešných médií, ktoré predostrela v unikátnej celistvosti. Poskytla tak čitateľovi podnetnú panorámu súčasnej digitálnej kultúry s tendenciou kriticko-reflexívneho prístupu. Habilitačná práca našťastie nevyústila do moralizovania nad úpadkom mediálneho sveta, ale objektívneho zhodnotenia i relevantného kulturologického obsiahnutia skúmanej tematiky.

Posúdenie formálnej stránky práce (jazyk, štýl, kultúra)

E. Moravčíková prejavila v skúmanej oblasti vyspelý štýl, odbornosť, fundovanosť. Je viac než evidentné, že sa danej tematike kontinuálne venuje vo svojej dlhodobej pedagogickej špecializácii ako etablovaná kulturologička a mediálna teoretička. Práca má vysoký potenciál využitia v pedagogickej praxi a po jej koncepcnom rozšírení, doplnení a kompletizácii vhodná na publikačné prepracovanie do monografickej podoby. Predostretý výskum je zároveň výsledkom koncepčne vyprofilovaného pedagogického diela E. Moravčíkovej, ktorá vo svojich prednáškach, kurzoch, workshopoch, učebných textoch o vedeckých štúdiách systematicky monitoruje príslušné fenomény mediálnej (digitálnej) kultúry a brázdi tak priestor jej kulturologického presahu bádania na tomto poli. Habilitačná práca je napísaná na vysokej odbornej úrovni s vyzretým štýlom, zvládnutou terminológiu a suverénnym zhostením sa obsiahlej šírky problematiky. Autorka v nej preukázala cennú fundovanosť v danej problematike ako aj poctivú rešerš dostupnej domácej i zahraničnej literatúry z rôznych oblastí: kulturológie, mediálnej teórie, žurnalistiky, psychológie, estetiky, filozofie, sociológie, pedagogiky a i.

Text by však na niektorých miestach zniesol viacnásobnú odbornú i jazykovú redakciu. Sťažujú ho rôzne preklepy, nejednotné písania mien i priezvisk autorov (ako napr. Zasepa, Zasępa). Zbytočne ho tiež narušujú niektoré drobné formálne i jazykové prehrešky (napr. na s. 108 nesprávna pádová koncovka manipulácií namiesto manipulácii). Na s. 58 a následne aj na s. 60 sa duplicitne nachádza tá istá citácia zo zdroja CHAPMAN, G. – PELLICANE, A. 2016, *Digitálne deti*. Bratislava:

Porta Libri, S. 111. Uvedené nedostatky našťastie nemajú zásadný význam a neznižujú celkovú vedeckú úroveň textu.

Otázky do diskusie

Keďže nové médiá nie sú *a priori* ani dobré ani zlé, prečo je podľa vás potrebný asketickejší prístup k sociálnym médiám?

Aká bude podľa vás budúca prognóza optimálneho využívania nových technológií v snahe zabrániť ich toxickému vplyvu?

Je nejaký univerzálny návod ako ochrániť najzraniteľnejšiu generáciu detí, ktorá sa už narodila do tohto digitálneho (internetového) sveta pred zhubnosťou médií?

Explicitne vyjadrený návrh na udelenie (resp. neudelenie) vedecko-pedagogického titulu docent

Na základe dosiahnutých pedagogicko-vedeckých výsledkov, relevantnej publikačnej grantovej činnosti a vysokej odbornej úrovni predkladanej habilitačnej práce navrhujem Mgr. Erike Moravčíkovej, PhD. po jej úspešnej obhajobe udeliť vedecko-pedagogický titul docent v študijnom odbore kulturológia.

doc. Mgr. Miroslav Ballay, PhD.

20. 1. 2022

V Nitre